

DOI: <https://doi.org/10.54937/ssf.2025.24.4.11-21>

**Analýza vstupních očekávání a sebereflexe studentů
v oblasti hudebních dovedností při nástupu do studia
programů Učitelství pro 1. stupeň základních škol
a Učitelství pro mateřské školy**

**An Analysis of Students' Pre-entry Expectations and
Self-reflection in the Area of Musical Skills When Entry in
the Teaching at Primary Schools and Teaching in
Kindergartens Study Programmes**

Kateřina Andršová, Ludmila Kroupová

Abstract

In the Academic year 2024/25, the Department of Music at the Faculty of Education of the University of Hradec Králové launched a research investigation aimed at identifying important aspects influencing the quality of the study process in terms of expectations and subsequent reflection and self-reflection in the area of musical skills. The aim of the paper is to evaluate the first phase of the investigation monitoring the expectations and initial self-reflection of students immediately after their entry into the first year of full-time study of the study programmes Teaching at Primary Schools and Teaching in Kindergartens.

Keywords: Teacher. Music education. Music skills. Study programmes.
Teaching at Primary Schools. Teaching in Kindergartens.

Úvod

Bezprostřední motivací k výzkumnému šetření byl dlouhodobě diskutovaný problém úrovně hudebního vzdělávání a někdy i vzdělatelnosti studentů programů Učitelství pro 1. stupeň základních škol (dále ZS1) a Učitelství pro Mateřské školy (dále MŠ), kteří se stávají studenty Hudební katedry bez talentových zkoušek, pouze na základě obecného přijímacího zřízení zaměřeného na zjištění obecných studijních předpokladů a doloženého logopedického, ovšem nikoli foniatrického vyšetření. Z těchto skutečností plynou problémy při studiu, které je nezbytné řešit a které mohou vést k neúspěchu ve studiu.

O vstupních požadavcích a náplni jednotlivých vyučovaných předmětů mohou adepti studia získat konkrétní představu z veřejně přístupných sylabů.

Při současném trendu snižování hodinových dotací výuky a snahy pedagogů Hudební katedry udržet standardní úroveň absolventů studijních programů ZS1 a MŠ čelí pedagogové vnějšímu tlaku usilujícímu o postupné snižování nároků na výuku. Studijní neúspěch z hudební výchovy, především ze hry na hudební nástroj, bývá označován jako jedna z častých příčin předčasného ukončení studia.

Na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové podle stávajících platných akreditací studenti ZS1 povinně absolvují v průběhu prvního roku studia povinně buď hlasová cvičení nebo kurz sborového zpěvu. Studenti MŠ mohou absolvovat kurz hromadné hlasové výchovy. Hra na hudební nástroj patří mezi povinně volitelné předměty (uchazeči volí mezi hrou na klavír a hrou na housle). Studenti se primárně zaměřují na improvizaci doprovodu písní z učebnic HV (Lišková, 1998; Taylor et al., 2020) pro první stupeň ZŠ a zpěvníku pro MŠ: *Maličká su* (Stojan, 1996). Současně rozvíjejí techniku hry na nástroj tak, aby byli schopni vybrat, metodicky správně zpracovat a vhodně interpretovat tzv. didakticky využitelné přednesové skladby. Vzhledem k tomu, že se jedná o podpůrný předmět, studenti programu ZS1 jsou hodnoceni pouze zápočtem a jejich vzdělávání ve hře na hudební nástroj vrcholí ve 4. semestru přehrávkami a je součástí hodnocení v předmětech Hudební výchova a Didaktika hudební výchovy. Hru na klavír pak mohou absolvovat dobrovolně i v dalších semestrech. Oproti tomu studenti programu MŠ získávají po úspěšných přehrávkách klasifikovaný zápočet a jejich studium klavírní hry tím končí.

Cíle a metody a hodnocení

Prvotním cílem výzkumného šetření je sledovat vývoj profilu uchazeče o studium programů ZS1 a MŠ, přičemž prezentované výzkumné šetření představuje první krok v zamýšleném dlouhodobém projektu, jehož výsledkem by mělo být vytvoření profilu uchazeče. Předkládaný příspěvek se snaží najít odpověď na otázky, zda uchazeči v minulosti absolvovali/neabsolvovali hudební vzdělání, zda a jakým způsobem se informují/neinformují o požadované vstupní úrovni jejich hudebního vzdělání a zda by jejich rozhodnutí pro studium programů ZS1 nebo MŠ ovlivnil požadavek na vykonání talentové zkoušky z hudební výchovy.

Dalším cílem šetření je sledovat dynamiku vývoje sebereflexe studentů v průběhu jejich studia v závislosti na naplňování/nenaplňování jejich studijních cílů a postavit diskutovanou problematiku na pevný základ podpořený získanými daty. Z toho vyplývá nutnost navázat dalšími šetřeními, která by měla probíhat ve dvou etapách, a to na konci prvního ročníku studia a na konci druhého ročníku, tedy po přehrávkách, jejichž zvládnutí je zcela zásadní pro úspěch v navazujících, metodicky a didakticky zaměřených předmětech.

Nejefektivnější metodou získání dat bylo vytvoření dotazníku o třinácti otázkách¹ na platformě Google Forms, který byl mezi studenty šířen prostřednictvím QR kódu těsně před započítím jejich studia, na počátku Akademického roku 2024/25.

K zobrazení dosažených výsledků byly použity *koláčové a sloupcové grafy*, přičemž výsledky jsou prezentovány v procentech.² Vyhodnocené odpovědi u otázek *Na vysokoškolské studium jsem nastoupil/a s těmito hudebními dovednostmi*, která umožňovala respondentům více odpovědí, jsou z prostorových důvodů vepsány do tabulky. Některé z otázek a odpovědí jsou z důvodu prostorových možností grafů zkráceny a jejich plné znění je uvedeno v poznámce pod čarou.

První fáze šetření se zúčastnilo 156 respondentů z řad studentů studijních programů ZS1 (104) a MŠ (52) prezenčního i kombinovaného studia v následném poměru: prezenční studium ZS1 53 %, prezenční studium MŠ 17 %, kombinované studium ZS1 17 %, kombinované studium MŠ 13 %. Získané výsledky jsou předloženy jako komparativní analýza dvou skupin studentů (studijní program ZS a studijní program MŠ bez ohledu na formu studia), přičemž je cílem identifikovat podobnosti a rozdíly mezi těmito skupinami a formulovat závěry týkající se jejich vzdělávacích potřeb.

Výsledky dotazníkových otázek a jejich stručná analýza

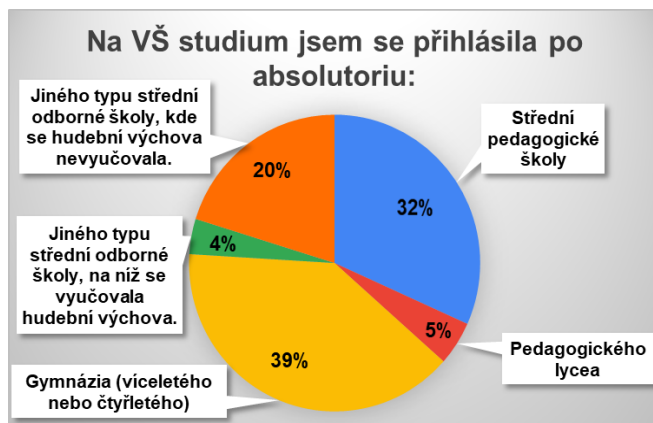
Rozložení studentů podle typu absolvované střední školy vykazuje výraznou nevyváženost. Zatímco procentuální zastoupení absolventů středních pedagogických škol a pedagogických lyceí je u obou skupin téměř totožné, u ostatních typů středních škol lze pozorovat rozdíly, které dosahují až dvojnásobné hodnoty.

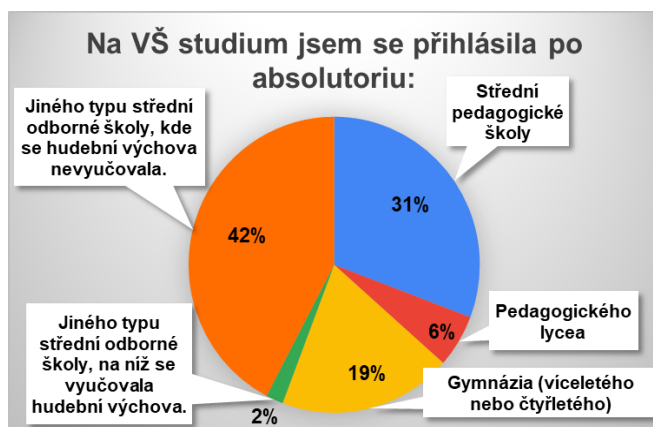
¹ V předkládaném příspěvku je zpracována část šetření zohledňující data získaná z jedenácti uzavřených a polouzavřených otázek.

² Pro lepší přehlednost jsou hodnoty zaokrouhleny na celé procentní body.

Graf 1: Výsledky pro ZS1 (zdroj: vlastní)

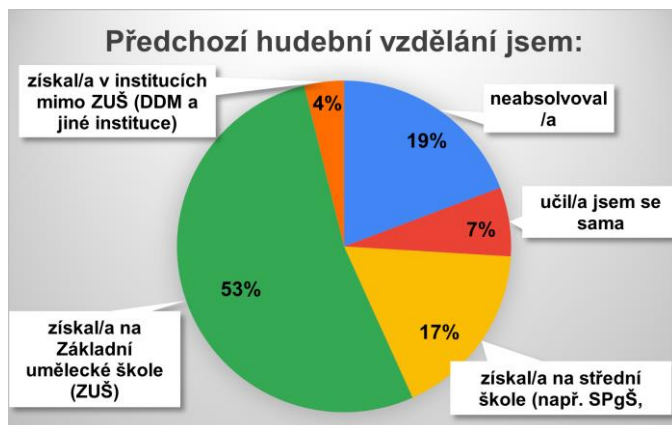

Graf 2: Výsledky pro MŠ (zdroj: vlastní)

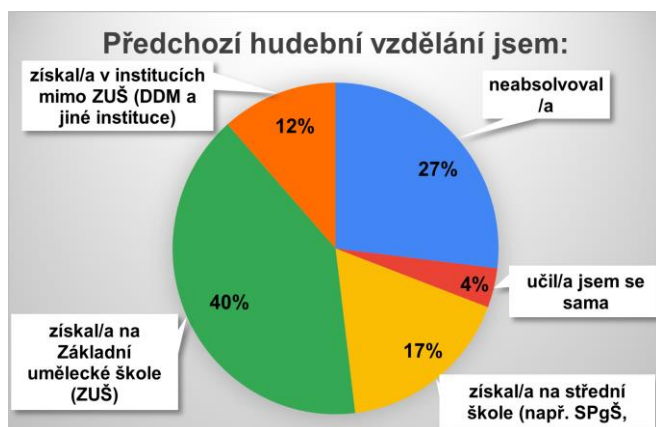

Zatímco u hudebního vzdělání získaného na střední škole (např. SPgŠ, Pedagogická lycea) nejsou mezi skupinami žádné rozdíly a samostudium je v obou skupinách zastoupeno okrajově (více u ZS1), je zřejmé, že respondenti z programu ZS1 mají silnější vazbu na formální vzdělávání prostřednictvím základních uměleckých škol. Naproti tomu respondenti ze studijního programu MŠ vykazují častěji absenci hudebního vzdělání nebo jeho získání v alternativních institucích.

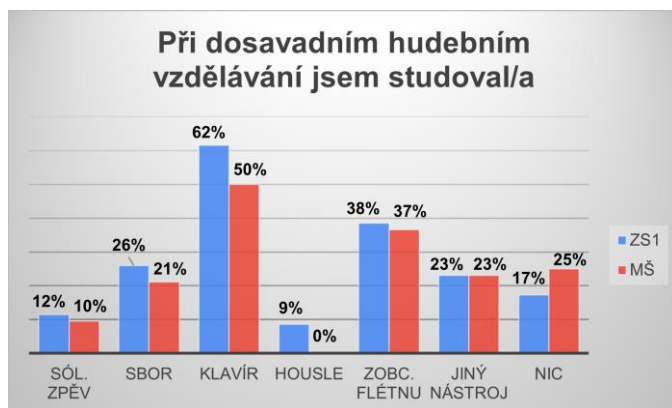
Graf 3: Výsledky pro ZS1 (zdroj: vlastní)

Graf 4: Výsledky pro MŠ (zdroj: vlastní)

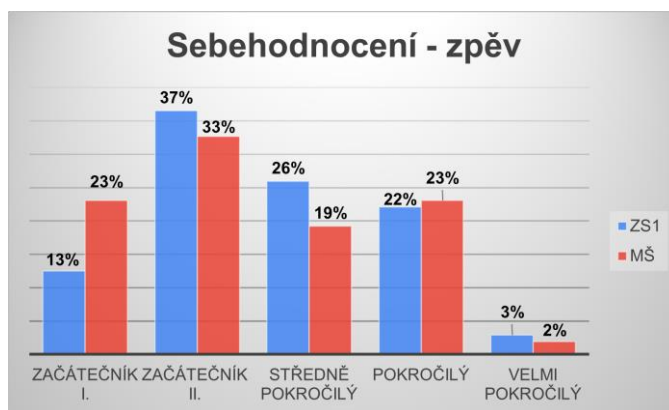

Graf 5: Výsledky pro obě skupiny (zdroj: vlastní)

Z výsledků je patrné, že respondenti ze studijního programu ZS1 mají více zkušeností s hrou na klavír i na housle, a zároveň menší podíl těch, kteří neabsolvovali žádné předchozí hudební vzdělávání (viz také Graf 3 a Graf 4). V dalších oblastech jsou výsledky totožné, případně vykazují velkou míru podobnosti.

Graf 6: Výsledky pro obě skupiny³ (zdroj: vlastní)

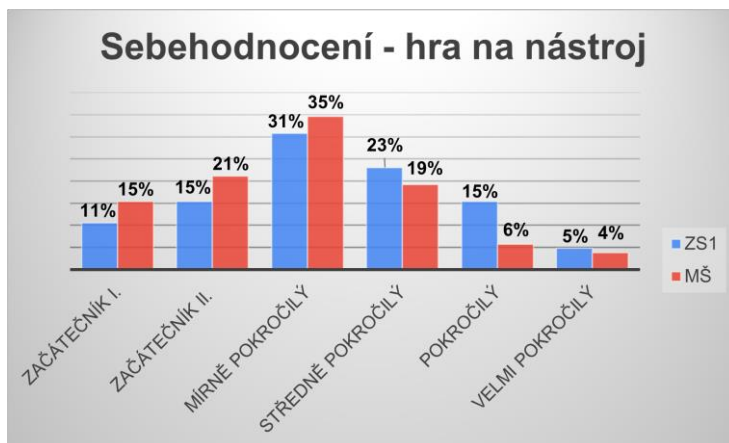

Legenda ke Grafu 6: Na ose x jsou oproti dotazníkové otázce z prostorových důvodů uvedeny pouze názvy úrovně. Začátečník I. = *bez jakýchkoliv základů pěvecké techniky, s hendikepem při osvojování nových melodií*, Začátečník II. = *bez základů pěvecké techniky, se schopností osvojit si v přiměřeném čase melodie písní*, Středně pokročilý/á = *se základy pěvecké techniky a schopností si osvojit melodie lidových písní s nutností konzultací nebo doučování*, Pokročilý/á = *se základy pěvecké techniky a schopností si osvojit samostatně melodie lidových písní bez nutnosti konzultací nebo doučování*, Velmi pokročilý = *s ustálenou pěveckou technikou, schopností si osvojit samostatně melodie lidových písní a přednést je se správným frázováním a odpovídajícím výrazem*

Z předložených dat vyplývá, že respondenti ze studijního programu ZS1 se celkově hodnotí lépe a jsou si svými pěveckými dovednostmi jistější, což je zřejmé především z výsledků u úplných začátečníků a středně pokročilých. Výsledky jsou relativně vyrovnané pouze ve dvou nejpokročilejších úrovních.

³ Celé znění dotazníkové otázky: *Po pěvecké stránce se vnímám jako:*

Graf 7: Výsledky pro obě skupiny⁴ (zdroj: vlastní)

Legenda ke Grafu 7: Na ose x jsou oproti dotazníkové otázce z prostorových důvodů uvedeny pouze názvy úrovní. Začátečník I. = *dosud se nikdy v hudbě nevzdělával/a, vnímá se jako člověk, který nemá hudební předpoklady*, Začátečník II. = *dosud se nikdy v hudbě nevzdělával/a, vnímá se jako člověk, který má hudební předpoklady osvojit si při systematické práci hru na hudební nástroj*, Mírně pokročilý = *se schopností hrát jednodušší skladby a číst noty*, Středně pokročilý/á = *se schopností hrát jednodušší skladby, číst noty, vytvářet akordy podle akordických značek, vytvořit si přiměřený prstoklad*, Pokročilý/á = *se schopností hrát jednodušší skladby, improvizovat přiměřeně doprovody lidových písní podle akordických značek, vytvářet přede hry a dohry*, Velmi pokročilý/á = *se schopností hrát koncertní skladby, improvizovat doprovody lidových písní podle akordických značek, samostatně vytvářet přede hry a dohry a současně zpívat*

Ze zobrazených výsledků vyplývá, že nejvyrovnanější sebehodnocení mezi oběma skupinami je ve středu škály (*Mírně pokročilý*, *Středně pokročilý*). Přesto je patrné, že respondenti ze studijního programu MŠ v oblasti hry na nástroj často vnímají svou úroveň hudebních dovedností jako nižší. Oproti tomu se respondenti ze studijního programu ZS1 vnímají jako technicky připravenější.

⁴ Celé znění dotazníkové otázky: *Ve hře na klavír (housle) se hodnotím jako:*

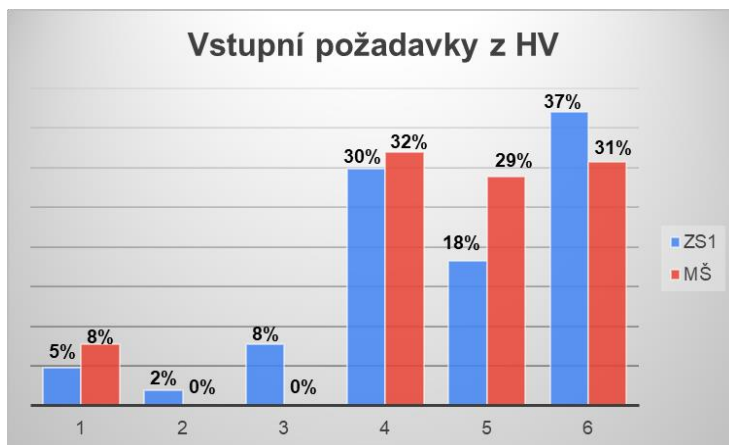
Tabulka 1: Výsledky pro obě skupiny⁵ (zdroj: vlastní)

Na vysokoškolské studium jsem nastoupil/a s těmito hudebními dovednostmi:		ROZHODNĚ ANO	ANO	SPIŠE ANO	ANI ANO ANI NE	SPIŠE NE	NE	ROZHODNĚ NE
Znalost čtení not	ZS1	37%	19%	30%	6%	5%	0%	3%
	MŠ	29%	21%	34%	8%	2%	2%	4%
Intonace melodie z listu	ZS1	4%	11%	30%	23%	15%	9%	8%
	MŠ	12%	13%	19%	17%	19%	12%	8%
Zpěv s doprovodem obsahujícím melodickou linku	ZS1	19%	18%	26%	11,5%	11,5%	7%	7%
	MŠ	15%	19%	25%	12%	8%	8%	13%
Zpěv s doprovodem neobsahující melodickou linku	ZS1	9%	13%	26%	18%	21%	7%	9%
	MŠ	6%	16%	19%	19%	16%	10%	14%
Zpěv bez doprovodu nástroje	ZS1	13%	18%	21%	14%	15%	8%	11%
	MŠ	12%	13%	21%	17%	10%	12%	15%
Čtení not z listu – plynule hraji z listu	ZS1	7%	20%	21%	18%	20%	9%	5%
	MŠ	8%	17%	21%	21%	15%	10%	8%
Čtení správného rytmu z notového zápisu	ZS1	11%	18%	25%	18%	12%	9%	7%
	MŠ	12%	17%	23%	17%	12%	10%	8%
Hra podle akordových značek	ZS1	7%	25%	18%	17%	15%	9%	9%
	MŠ	19%	13,5%	13,5%	15%	17%	12%	10%
Dovednost vytvořit si vhodný prstoklad	ZS1	8%	18%	28%	19%	11%	8%	8%
	MŠ	6%	31%	25%	11%	13%	8%	6%
Dovednost vytvořit jednoduchý doprovod lidových písní	ZS1	5%	23%	19%	14%	14%	12%	13%
	MŠ	4%	19%	13,7%	21%	13,7%	13,6%	15%
Dovednost vytvořit předebru a dohru lidových písní	ZS1	6%	18%	17%	13,5%	13,5%	11%	21%
	MŠ	6%	15%	14%	17%	15%	12%	21%

Respondenti ze studijního programu ZS1 se domnívají, že mají obecně lepší dovednosti v oblasti čtení not, intonace z listu a zpěvu s různými typy doprovodu. Respondenti ze studijního programu MŠ se domnívají, že dosahují lepších výsledků u hry podle akordových značek a u schopnosti vytvořit si vhodný prstoklad. U některých dovedností (např. čtení rytmu z notového zápisu, zpěv bez doprovodu), jsou výsledky obou skupin velmi podobné.

⁵ Pro lepší orientaci jsou nejvyšší hodnoty označeny červeně a nejnižší zeleně.

Graf 8: Výsledky pro obě skupiny⁶ (zdroj: vlastní)

Legenda ke Grafu 8: Na ose x jsou z prostorových důvodů odpovědi zastoupeny základními číslovkami. 1 = *Neinformoval/a, protože mne to nenapadlo*, 2 = *Neinformoval/a, protože HV považuji za okrajový předmět*, 3 = *Neinformoval/a, protože vzhledem ke svému předchozímu hudebnímu vzdělávání jsem považoval/a možné požadavky z HV za snadno splnitelné*, 4 = *Informoval/a a vzhledem k svému předchozímu hudebnímu vzdělávání jsem je považoval/a za snadno splnitelné*, 5 = *Informoval/a, ale neuvědomila jsem si, že pokud nenaplnuji vstupní předpoklady, že si budu muset v krátkém čase osvojit základní hudební dovednosti (hru na klavír, zpěv, hudební teorii) a že toto studium může být velmi náročné – časově i finančně (budu muset navštěvovat doučování)*, 6 = *Informoval/a a uvědomila jsem si, že pokud nenaplnuji vstupní předpoklady, že si budu muset v krátkém čase osvojit základní hudební dovednosti (hru na klavír, zpěv, hudební teorii)*.

Odpovědi zde poukazují na rozdílná očekávání. Respondenti ze studijního programu ZS1 vykazují větší rozmanitost důvodů, proč se neinformovali o vstupních požadavcích (tato skupina je zastoupena u všech tří odpovědí typu *Neinformoval/a, protože...*, zatímco skupina ze studijního programu MŠ je zastoupena pouze u jedné odpovědi). Skupina respondentů ze studijního programu MŠ má zásadně vyšší počet respondentů, kteří si uvědomovali nutnost splnění požadavků, avšak nepočítali s časovou i finanční náročností studia. Odpověď *Informoval/a a vzhledem k svému předchozímu hudebnímu vzdělávání jsem je považoval/a za snadno splnitelné* je zastoupena nejrovnoměrněji, což naznačuje podobné sebevědomí obou skupin ve vztahu k předchozím hudebním dovednostem.

⁶ Celé znění dotazníkové otázky: *Před vstupem na vysokoškolské studium jsem se předem na vstupní požadavky z HV:*

Graf 9: Výsledky pro obě skupiny⁷ (zdroj: vlastní)

Z uvedeného vyplývá, že talentová zkouška z HV by měla na rozhodování o studiu u obou skupin podobný vliv. Jediný výraznější rozdíl lze pozorovat u možnosti *spíše ne* (16 % oproti 6 %), což ukazuje, že respondenti ze studijního programu ZS1 si jsou jistější v tvrzení, že by je talentová zkouška neodradila.

Závěr

Dotazníkové šetření sledující vstupní úroveň hudebních dovedností uchazečů o studium programů ZS1 a MŠ, uskutečněné na počátku Akademického roku 2024/25, přineslo následující zásadní zjištění: Uchazeči o studium programu ZS1 mají silnější vazbu na formální vzdělávání prostřednictvím základních uměleckých škol než uchazeči o program MŠ. Totožný podíl (v obou případech 17 %) uchazečů programu ZS1 i MŠ jsou absolventy pedagogicky zaměřených středních škol (SPgŠ a Pedagogická lycea), kde získali elementární základy hudebního vzdělání včetně základů hry na hudební nástroj, přičemž studenti programu ZS1 se oproti studentům programu MŠ vnímají jako technicky připravenější. V rozporu s našimi předpoklady bylo překvapivé relativně vysoké procento uchazečů (program ZS1 85 %, MŠ 92 %), kteří se předem informovali o vstupních požadavcích. Více než polovina uchazečů o oba typy studia by ovšem vnímala talentovou zkoušku z hudební výchovy jako důvod k přehodnocení svého záměru studovat sledované programy.

⁷ Celé znění dotazníkové otázky: *Ovlivnilo by Vás při rozhodování pro studium, pokud by předpokladem ke studiu bylo vykonání talentové zkoušky z HV?*

Na základě srovnání výsledků dotazníkového šetření s empirickým poznáním z pedagogické praxe je možno považovat za zásadní zohlednit rozdílné vzdělávací zázemí uchazečů a vést je od počátku k aktivnímu a systematickému studiu, protože první týdny mohou ovlivnit jejich celkový úspěch a adaptaci na nové prostředí. Vzhledem k rozdílnému vzdělávacímu zázemí uchazečů je důležité přizpůsobit výuku jejich individuálním potřebám a úrovni dovedností a současně poskytnout, zejména začátečníkům, dostatečnou podporu a motivaci, aby se cítili připraveni a sebevědomí.

Bibliografie

- Lišková, M. (1998). *Hudební výchova pro 1-5. ročník základní školy*. 1. vyd. Praha: SPN. 95 s. ISBN 80-7235-028-5.
- Taylor, D. et al. (2020). *Hravá hudební výchova 1-5: pro 1-5. ročník ZŠ*. 1. vydání. Praha: Taktik. 2 svazky. ISBN 978-80-7563-249-4.
- Stojan, J., ed. (1996). *Maličká su. [Seš.] 1-3: obrázkový zpěvník pro děti předškolního věku, jejich rodiče a paní učitelky* [hudebnina]. 1. vyd. Přerov: Jasto. 47 s. ISBN 80-901932-5-0.

Mgr. Kateřina Andršová, Ph.D.

Hudební katedra

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta

Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika

katerina.andrsova@uhk.cz

PhDr. Ludmila Kroupová, Ph.D.

Hudební katedra

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta

Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika

ludmila.kroupova@uhk.cz